

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Iwanowice na lata 2014-2020

Opracowanie: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Iwanowicach

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Iwanowicach
Iwanowice Włociańskie 99, 32-095 Iwanowice
tel. /012/ 388 41 22, 388 40 03 w. 28
e-mail: gops@iwanowice.pl

SPIS TREŚCI

I. PODSTAWA PRAWNA	3
II. WPROWADZENIE.....	4
III. PRZEMOC W RODZINIE	5
IV. BUDOWANIE GMINNEGO SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE	7
4.1. Zespół Interdyscyplinarny	8
4.2. Lokalny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.....	9
4.3. Procedura „Niebieskie Karty”	10
V. DIAGNOZA zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Iwanowice.....	11
VI. CELE PROGRAMU	13
VII. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ.....	15
VIII. MONITORING I EWALUACJA	17
IX. ADRESACI.....	17
X. REALIZATORZY – podmioty działające w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Iwanowice	17
XI. SPODZIEWANE EFEKTY	18
XII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	18

I. PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515).
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 1390).
3. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 - załącznik do Uchwały Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r., (poz. 445).
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r. poz. 1356 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994 r., Nr 111, poz. 535).
6. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 163).
7. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Iwanowice na lata 2016-2020 (załącznik do Uchwały Nr XV/141/2016 Rady Gminy Iwanowice z dnia 24 lutego 2016 r.).
8. Strategia Rozwoju Gminy Iwanowice na lata 2014 - 2020.
9. Strategia Rozwoju Powiatu Krakowskiego na lata 2013 – 2020 (załącznik do Uchwały Nr XXXI/314/13 Rady Powiatu w Krakowie z dnia 29 maja 2013 r.).
10. Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011 – 2020 „Małopolska 2020. Nieograniczone możliwości” (załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XII/183/11 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 września 2011 r.).

II. WPROWADZENIE

Pomoc drugiemu człowiekowi jest działaniem, które ma rozległe korzenie w historii ludzkości. Przybiera różne formy: od spontanicznych działań na rzecz bliźniego po zorganizowane działania w środowisku lokalnym. Osoby, które nie są w stanie samodzielnie rozwiązać pojawiających się problemów, mają możliwość uzyskania wsparcia ze strony instytucji polityki społecznej. Kluczowe zasady i obowiązki organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie świadczeń pomocy społecznej określa Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. W myśl tej ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, która ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Ustawa określa rodzaj czynników powodujących konieczność udzielenia pomocy, a stanowią je m.in. ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, *przemoc w rodzinie*, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, itd.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na wszystkie szczeble samorządu terytorialnego (gminy, powiatu, samorządu województwa, wojewodę), ale również na administrację rządową bardzo ważne zadania mające na celu zbudowanie spójnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie kraju.

Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wynika z art. 6 ust. 2 pkt 1 w/w ustawy. W myśl zapisu ustawowego, do zadań własnych gminy należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 wpisuje się w Strategię Rozwoju Gminy Iwanowice na lata 2014-2020, w zakresie Celu operacyjnego II.4 – Wysoki poziom bezpieczeństwa w wymiarze zdrowotnym i społecznym, kierunki interwencji: wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, przeciwdziałanie i zwalczanie dysfunkcji w rodzinie, realizacja działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Program wpisuje się również w Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz innych uzależnień w Gminie Iwanowice.

III. PRZEMOC W RODZINIE

Polityka rodzinna stanowi subdyscyplinę polityki społecznej i nazywana jest inaczej polityką szczegółową. Polityka rodzinna definiowana jest jako zespół norm prawnych, działań i środków uruchamianych przez państwo, samorząd i organizacje pozarządowe w celu zapewnienia sprawnego funkcjonowania rodziny – jej powstawania i spełniania przez nią ważnych społecznie ról oraz zaspokajania potrzeb społecznych na dostępnym poziomie¹.

Rodzina jest podstawową komórką społeczną. Traktowana jest jako podmiot gospodarujący – zapewniający swym członkom utrzymanie, opiekę, zaspokajający ich potrzeby i przygotowujący do samodzielnego życia². Dzieje się tak, bowiem w rodzinie człowiek przychodzi na świat, doświadcza pierwszych sukcesów i porażek, dojrzewa, zmienia się. Ponadto w rodzinie człowiek uczy się kochać i tego jak być kochanym. W rodzinie odbywa się proces budowy i kształtowania systemu wartości, osobowości, wsparcia oraz poczucia bezpieczeństwa. Rodzina jest jedną z najważniejszych wartości w życiu człowieka, dlatego trudno sobie bez niej wyobrazić funkcjonowania struktury społecznej i życia społecznego. Zatem rodzina traktowana jest jako istotna kwestia społeczna.

Rodzina pełni określone funkcje, które są niezbędne dla rozwoju społeczeństwa. Funkcje rodziny to cele, do których zmierza życie i działania rodziny oraz zadanie, jakie ma do spełnienia wobec swych członków. Rodzina jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której odbywa się m. in. proces socjalizacji, opieki, wychowania³. W sytuacji kiedy rodzina ma trudności ze spełnianiem swoich podstawowych funkcji i zadań, kiedy zostają naruszone normy społeczne, następuje zaburzenie jej funkcjonowania. Sytuacja taka wymaga podjęcia systemowych działań.

Dom to przystań, twierdza, własny ką, schronienie przed obojętnością, wrogością. W domu powinniśmy mieć pewność, że nikt nas nie oszuka, nie zaatakuje, a będziemy bezpieczni. Niestety czasem bywa inaczej. Sytuacja taka dotyczy rodzin, gdzie występuje przemoc.

Przemoc w rodzinie zaliczana jest do zjawisk patologicznych, które mają znamiona dużej szkodliwości społecznej i powodują załamanie funkcjonowania rodziny. Sytuacja taka może być czasowa, bądź na trwałe. Rodziny marginalizowane to m. in. rodziny patologiczne,

---

¹ A. Kurzynowski, Polityka społeczna – podstawowe pojęcia i zakres, [w:] A. Kurzynowski (red.), Polityka społeczna, AGH, Warszawa 2002, s. 11.

² J. Auleytner, Polityka społeczna, czyli ujarzmianie chaosu socjalnego, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP, Warszawa 2002, s. 424.

³ *Ibidem*, s. 426.

a zgodnie z art. 30 Europejskiej Karty Społecznej - Każdy ma prawo do ochrony przed ubóstwem i marginalizacją społeczną.

Przemoc w rodzinie zwana także potocznie przemocą domową to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie na szkodę bliskiego lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych. Działania te naruszają prawa i dobra osobiste członka rodziny (osoby najbliższej, a także innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących)⁴. Przemoc w rodzinie w szczególności naraża osoby bliskie na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność osobistą, nietykalność cielesną, wolność i swobodę, w tym również osobiste normy związane z życiem seksualnym. Powoduje szkody na zdrowiu fizycznym, psychicznym, a także wywołuje cierpienie i krzywdy moralne u osób, które jej doznają. Należy pamiętać, że **przemoc to przestępstwo ścigane przez prawo!** Zgodnie z art. 207 Kodeksu karnego - § 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. § 2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10. § 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Przemoc w rodzinie:

- jest zjawiskiem wynikającym z działania człowieka – działanie lub zaniechanie działań jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym;
- jest intencjonalna – zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu;
- wykorzystuje przewagę sił uniemożliwiając samoobronę i opiera się na władzy i kontroli;
- narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego członka rodziny;
- powoduje szkody i cierpienie u osób, których dotyka.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów:

- **Przemoc fizyczna** – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień.

---

⁴ Por. art. 115 § 11 Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny.

- **Przemoc psychiczna** – to umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych. Na przykład obrażanie, wyzywanie, wyśmiewanie, szydzenie, okazywanie braku szacunku, poniżanie w obecności innych osób, kontrolowanie i ograniczanie kontaktu z bliskimi, poddawanie stałej krytyce.
- **Przemoc seksualna** – polega na wymuszeniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy, dokonywane m. in. poprzez: przymuszenie do pożycia seksualnego, wymaganie na ofercie nieakceptowanych pieszczot, praktyk seksualnych, przymuszanie do seksu z osobami trzecimi, przymuszanie do oglądania pornografii, zmuszanie do prostytutki, gwałt.
- **Przemoc ekonomiczna** – to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy, realizowane między innymi w drodze niezaspokajania podstawowych materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, utrudnianie aktywności zawodowej, odbieranie pieniędzy, okradanie, wyliczanie wydatków, itp⁵.

Wszystkie te formy przemocy wzajemnie się przenikają i powodują ogromne szkody na zdrowiu fizycznym i psychicznym osób doznających przemocy. Dzieci wychowywane w środowisku pełnym napięć, konfliktów, agresji albo odtwarzają te same zachowania w dorosłym życiu, albo zamykają się w sobie, popadają w depresję i przyjmują rolę ofiary. Przemoc w rodzinie powoduje, że funkcjonowanie dziecka zostaje zaburzone omal we wszystkich dziedzinach jego życia.

IV. BUDOWANIE GMINNEGO SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie miała i ma miejsce w codziennej pracy pracowników GOPS. Jednak pojedyncza instytucja nie jest w stanie wypracować skutecznych metod rozwiązywania problemów kwestii przemocy w rodzinie. Najskuteczniejszym działaniem jest interdyscyplinarne ujęcie problemu przemocy w rodzinie, które w praktyce oznacza współpracę, wspólne działanie wszystkich podmiotów pracujących z rodziną uwikłaną w przemoc. Ścisła współpraca, określenie celów, wspólne tworzenie planu pomocy,

---

⁵ Opracowanie na podstawie: Przemoc w rodzinie. Poradnik dla osób doznających przemocy w rodzinie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Drukarnia „VACAT”, Kraków 2006.

podejmowanie konkretnych działań to fundamenty współpracy interdyscyplinarnej, która przynosi pożądane efekty. W takim przypadku można mówić o realnie istniejącym lokalnym systemie przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

4.1. Zespół Interdyscyplinarny

Zespół interdyscyplinarny stanowi grupa współpracujących ze sobą profesjonalistów, których celem działania jest skuteczne reagowanie na problem przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi. Członkowie zespołu reprezentują różne środowiska, co umożliwia spojrzenie na problem przemocy z różnych perspektyw i efektywne działania. Działania zespołu interdyscyplinarnego mają na celu zapobieganie przemocy w przypadkach konkretnych rodzin, zapewnienie pomocy osobom dotkniętym przemocą, doskonalenie metod i form pracy z ofiarami przemocy i ich najbliższym otoczeniem za pomocą ciągle tworzonej lokalnej polityki przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ideą która przyświeca powstałemu zespołowi jest wypracowanie wspólnej płaszczyzny pracy dla pracowników różnych instytucji zaangażowanych w pracę na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc. Tylko zintegrowane działania powodują, że praca zyskuje wymiar skuteczności i efektywności. Pojedyncza instytucja nie jest w stanie kompleksowo reagować na problem przemocy. Idea zespołów interdyscyplinarnych powoduje, że w praktyce, w codziennej pracy widoczna jest efektywność działania służb, zacieśnia się współpraca, co pośrednio przekłada się na społeczne zaufanie do instytucji pomocowych.

Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest m.in.: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Do zadań grup roboczych należy: opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji

rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań⁶.

4.2. Lokalny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Z dniem 1 lipca 2008 r. została utworzona Gminna Koalicja ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (Zarządzenie Nr 35/2008 Wójta Gminy Iwanowice), w skład której wchodził: pedagog, dzielnicowy, członek Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, kierownik GOPS, lekarz, pracownicy socjalni.

Rada Gminy w dniu 27 sierpnia 2008 r. Uchwałą Nr XXII/156/08 przyjęła Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Iwanowice na lata 2008-2013.

Z dniem 25 marca 2010 r. Zarządzeniem Nr 14/201 Wójta Gminy Iwanowice został przyjęty Program Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Iwanowice na lata 2010-2013.

Zarządzeniem Nr 18/2010 Wójta Gminy Iwanowice z dnia 15 kwietnia 2010 r. został utworzony Punkt Informacji, Wsparcia i Pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Do głównych zadań Punktu należy: informowanie o możliwościach uzyskania pomocy, udzielanie poradnictwa prawnego, wsparcie dla ofiar przemocy, inicjowanie działań wobec sprawcy przemocy, pomoc w kontaktach z instytucjami, poradnictwo socjalne, kierowanie w razie potrzeby do Ośrodka Interwencji Kryzysowej.

Rada Gminy w dniu 26 stycznia 2011 r. przyjęła Uchwałą Nr IV/17/11 w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków funkcjonowania zespołu interdyscyplinarnego.

Zarządzeniem Nr 5/2011 Wójta Gminy Iwanowice z dnia 15 kwietnia 2011 r. został powołany Zespół Interdyscyplinarny celem realizacji działań określonych w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Iwanowice. Natomiast Zarządzeniem Nr 10/2011 z dnia 17 maja 2011 r. został określony Regulamin Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Na mocy w/w Zarządzeń zostały zawarte porozumienia z podmiotami uczestniczącymi w Zespole, tj. Komisariat Policji w Skale, Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Iwanowicach (istniejący do sierpnia 2015 r.), Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Praktyka Lekarzy Rodzinnych” w Iwanowicach, Gminny Ośrodek

---

⁶ Opracowanie na podstawie Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2010 r. Nr 125, poz. 842 z późn. zm.).

Pomocy Społecznej w Iwanowicach, Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Krakowie.

Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Iwanowicach podejmują szereg działań profilaktycznych, edukacyjnych, zawodowych, których efektem jest stworzony system przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Podlega on ciągłej ocenie w wyniku interakcji z innymi podmiotami zaangażowanymi w problem przemocy w rodzinie. Systemowe podejście do zjawiska przemocy w Gminie Iwanowice zaowocowało wypracowaniem niniejszego dokumentu.

4.3. Procedura „Niebieskie Karty”

Procedura obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w problem przemocy w rodzinie, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”. Kartę wypełnia przedstawiciel odpowiedniej służby, gdy w toku prowadzonych czynności służbowych powźmie podejrzenie o stosowaniu przemocy w rodzinie. Wszczęcie tej procedury nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura składa się z dwóch etapów angażowania osoby pokrzywdzonej, gdzie pierwszy etap to zetknięcie z przedstawicielami służb zaangażowanych w problem, którzy będą zobowiązani wypełnić formularz „Niebieska Karta – A”, a drugi etap to zaproszenie przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą na spotkanie i wspólne zaplanowanie działań pomocowych.

Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A” osobie dotkniętej przemocą w rodzinie przekazuje się pouczenie – „Niebieska Karta – B”.

Osoba dotknięta przemocą w rodzinie zapraszana jest na posiedzenie zespołu interdyscyplinarnego, bądź spotkanie grupy roboczej, podczas którego dokonuje się analizy sytuacji rodziny, opracowuje się indywidualny plan pomocy, wypełniając stosowny formularz „Niebieska Karta – C”.

Działania w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie są podejmowane przez zespół lub grupę roboczą w pierwszej kolejności poprzez wezwanie tej osoby. Wypełniany jest wówczas formularz „Niebieska Karta – D”.

Zakończenie procedury następuje w przypadku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po

zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań⁷.

V. DIAGNOZA zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Iwanowice

Właściwe zdiagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym niełatwo się rozmawia, a który jeszcze trudniej zbadać. Występowanie problemu przemocy w rodzinie w Gminie Iwanowice zostało określone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów zaangażowanych w problem przemocy w rodzinie.

W ramach opracowywania pogłębionej diagnozy zjawiska przemocy na terenie Gminy Iwanowice, w 2016 r. zwrócono się do przedstawicieli Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia z prośbą o podanie informacji na temat podejmowanych działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2015 r. Uzyskane informacje pozwoliły na stworzenie aktualnej diagnozy zjawiska przemocy na terenie Gminy Iwanowice.

Według danych Komisariatu Policji w Skale, dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wynika, że w 2013 roku policjanci przeprowadzili 213 interwencji domowych, w I półroczu 2014 roku 214 interwencji, a w 2015 r. przeprowadzili 353 interwencje. Poniższa tabela prezentuje uaktualnione dane dotyczące kwestii przemocy, które zostały udostępnione przez Komisariat Policji w Skale.

	2013 rok	I półrocze 2014 roku	2015 rok
Liczba ofiar przemocy domowej	14	7	14
Liczba sprawców przemocy domowej	11	7	14
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu	10	5	4
Liczba wszczętych postępowań z art. 207 K.k.	10	5	4

Źródło: Komisariat Policji w Skale.

⁷ Opracowanie na podstawie Informator dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, 2012.

Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

	2013 rok ilość	2014 rok ilość	2015 rok ilość
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
Liczba powołanych Grup Roboczych	11	14	11
Liczba założonych Niebieskich Kart	8	14	14
Liczba zakończonych Niebieskich Kart – ustanie przemocy w rodzinie, uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy	8	10	16
Liczba zakończonych Niebieskich Kart – rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań	1	0	1
Liczba rodzin objęta działaniami Zespołu/Grup Roboczych	15	20	20

Źródło: Sprawozdanie z realizacji zadań własnych gminy oraz innych działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie za okres 2013, 2014 i 2015 r.

Działania podmiotów zaangażowanych w kwestię przemocy - oświata

OŚWIATA								
2015 rok	Szkoła Podstawowa im. św. Jana Bosko w Celinach	Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego w Damicach	Gimnazjum im. Noblistów Polskich w Grzegorzowicach	Gminny Zespół Szkół w Iwanowicach	Publiczna Szkoła Podstawowa im. św. Jadwigi Królowej w Naramie	Szkoła Podstawowa i Publiczne Gimnazjum im. św. Franciszka z Asyżu w Poskwitowie	Szkoła Podstawowa im. Szarych Szeregów w Sieciechowicach	Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Widomej
Dane dot. występowania zjawiska przemocy	1 przypadek	nie występowało	nie występowało	1 przypadek	nie występowało	nie występowało	nie występowało	nie występowało
Podejmowane działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	pomoc psychologiczna dla matki i dzieci	profilaktyka, edukacja dzieci	pogadanki dla rodziców, rozmowy nauczycieli z dziećmi podczas godziny wychowawczych	profilaktyka I, II, III rzędowa, lekcje wychow., filmy profilakt., plakaty, pomoc psycholog.-pedagog.	profilaktyka, pogadanki dla dzieci na lekcjach, a dla rodziców na zebraniach	program profilaktyczny, treningi rozwijające umiejętności społeczne, komunikację, rozwiązywanie konfliktów	program profilaktyczny szkoły	Działania profilakt. i wychowawcze, spotkania z Policją, pogadanki dla rodziców i dzieci, konkursy
Wszczęta procedura „Niebieskie Karty”	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
Podnoszenie kwalifikacji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	samokształcenie	nie	nie	nie	nie	rada szkoleniowa w ramach WDN na temat procedur obowiązujących przy zakładaniu NK	nie	samokształcenie nauczycieli w ramach rad szkoleniowych

Działania podmiotów zaangażowanych w kwestię przemocy – ochrona zdrowia

2015 rok	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej ESKULAP w Iwanowicach
Dane dot. występowania zjawiska przemocy	Dane na podstawie współpracy z ZI
Podejmowane działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Współpraca z GOPS i ZI; pomoc psychologiczna i wsparcie terapeutyczne dla dzieci, młodzieży, dorosłych; wizyty domowe pielęgniarek środowiskowych i lekarzy
Wszczęta procedura „Niebieskie Karty”	Nie
Podnoszenie kwalifikacji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Szkolenia wewnętrzne

Działania podmiotów zaangażowanych w kwestię przemocy – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

2015 rok	GKRPA
Dane dot. występowania zjawiska przemocy	Brak danych
Podejmowane działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Działania wobec sprawców przemocy - kierowanie do terapeuty ds. uzależnień oraz do Sądu. Profilaktyka - organizowanie pogadanek w szkołach przez terapeutę i funkcjonariuszy Policji, wyjazdów profilaktycznych w okresie ferii i wakacji, organizowanie rozgrywek sportowych i wycieczek. Na wszystkich poziomach edukacji realizowane są programy profilaktyczne. Pomoc prawna i psychologiczna dla osób uzależnionych i ich rodzin.
Wszczęta procedura „Niebieskie Karty”	Nie
Podnoszenie kwalifikacji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Członek Komisji – pracownik socjalny uczestniczył w szkoleniach w ramach pełnionych obowiązków służbowych jako pracownik socjalny

VI. CELE PROGRAMU

Cel główny

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez skoordynowane działania służb oraz zwiększenie skuteczności profesjonalnej pomocy

Cele szczegółowe:

1. Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Iwanowice

Zadania:

- określenie zasad i charakteru współpracy instytucji na rzecz problemu przemocy w rodzinie
- wypracowanie procedur wymiany informacji pomiędzy instytucjami realizującymi Program na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1.1. Poprawa współpracy i skuteczności działań służb zaangażowanych w problem przemocy w rodzinie

Zadania:

- podnoszenie efektywności współpracy podmiotów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- podnoszenie poziomu wiedzy i kompetencji zawodowych osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie
- aktualizacja, modyfikacja wspólnych procedur działań interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych związanych z przemocą w rodzinie.

1.2. Zapewnienie profesjonalnej pomocy, ochrony oraz wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą

Zadania:

- tworzenie indywidualnych planów i programów pomocy dla ofiar i świadków przemocy domowej
- interdyscyplinarne wsparcie i pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie

1.3. Profilaktyka i edukacja społeczna – podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą w rodzinie

Zadania:

- przygotowanie i realizacja kampanii informacyjno-edukacyjnej
- ulotki informacyjne, publikacje w lokalnej prasie, informacja na stronie internetowej Urzędu Gminy.

2. Utworzenie lokalnego systemu wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

2.1. Współpraca instytucji wspierających ofiary przemocy w rodzinie

Zadania:

- interdyscyplinarne wsparcie i pomoc ofiarom przemocy.

2.2. Realizacja procedury „Niebieskie Karty”

Zadania:

- określenie czynności i zadań poszczególnych instytucji biorących udział w Programie, odnoszących się do procedury realizacji „Niebieskie Karty”.

2.3. Tworzenie planu pomocy rodzinie dotkniętej zjawiskiem przemocy

Zadania:

- działania interwencyjne wobec sprawcy przemocy
- pomoc ofiarom przemocy: poradnictwo, informacja o przysługujących prawach, innych instytucjach – schroniska dla ofiar przemocy, itp.
- monitorowanie sytuacji rodziny, kontakt z rodziną.

VII. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Zaplanowane cele i wyznaczone zadania w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Iwanowice na lata 2014-2020 mają charakter ciągły. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań i partnerami są: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Iwanowicach, Zespół Interdyscyplinarny, Komisariat Policji w Skale, placówki oświatowe, GKRPA, ochrona zdrowia, Zespół kuratorskiej służby sądowej. Poniższa tabela obrazuje harmonogram działań w ramach realizacji Programu.

Zadanie	Termin realizacji	Odpowiedzialni i Partnerzy
Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Iwanowice		
Określenie zasad i charakteru współpracy instytucji na rzecz problemu przemocy w rodzinie	na bieżąco	GOPS Iwanowice Komisariat Policji w Skale Placówki oświatowe GKRPA Ochrona zdrowia
Wypracowanie procedur wymiany informacji pomiędzy instytucjami realizującymi Program na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	na bieżąco	GOPS Iwanowice Zespół Interdyscyplinarny
Poprawa współpracy i skuteczności działań służb zaangażowanych w problem przemocy w rodzinie		
Podnoszenie efektywności współpracy podmiotów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie	działania ciągłe	GOPS Iwanowice Zespół Interdyscyplinarny Komisariat Policji w Skale Placówki oświatowe GKRPA Ochrona zdrowia, Zespół kuratorskiej służby sądowej
Podnoszenie poziomu wiedzy i kompetencji zawodowych osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	na bieżąco	GOPS Iwanowice Zespół Interdyscyplinarny
Aktualizacja, modyfikacja wspólnych procedur działań interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych związanych z przemocą w rodzinie	na bieżąco	GOPS Iwanowice Zespół Interdyscyplinarny Komisariat Policji w Skale Placówki oświatowe GKRPA Ochrona zdrowia Zespół kuratorskiej służby sądowej

Zapewnienie profesjonalnej pomocy, ochrony oraz wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą		
Tworzenie indywidualnych planów i programów pomocy dla ofiar i świadków przemocy domowej	na bieżąco	Zespół Interdyscyplinarny Punkt Informacji, Wsparcia i Pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie
Interdyscyplinarne wsparcie i pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie	działania ciągle	GOPS Iwanowice Zespół Interdyscyplinarny Komisariat Policji w Skale Placówki oświatowe GKRPA Ochrona zdrowia Zespół kuratorskiej służby sądowej Punkt Informacji, Wsparcia i Pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie
Profilaktyka i edukacja społeczna – podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą w rodzinie		
Przygotowanie i realizacja kampanii informacyjno-edukacyjnej	działania ciągle	GOPS Iwanowice Zespół Interdyscyplinarny Komisariat Policji w Skale Placówki oświatowe GKRPA Ochrona zdrowia Zespół kuratorskiej służby sądowej
Ulotki informacyjne, publikacje w lokalnej prasie, informacja na stronie internetowej Urzędu Gminy	na bieżąco	GOPS Iwanowice Zespół Interdyscyplinarny
Współpraca instytucji wspierających ofiary przemocy w rodzinie		
Interdyscyplinarne wsparcie i pomoc ofiarom przemocy	działania ciągle	Zespół Interdyscyplinarny Punkt Informacji, Wsparcia i Pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie
Realizacja procedury „Niebieskie Karty”		
Określenie czynności i zadań poszczególnych instytucji biorących udział w Programie, odnoszących się do procedury realizacji „Niebieskie Karty”	na bieżąco	Zespół Interdyscyplinarny
Tworzenie planu pomocy rodzinie dotkniętej zjawiskiem przemocy		
Działania interwencyjne wobec sprawcy przemocy	na bieżąco	Zespół Interdyscyplinarny Komisariat Policji w Skale GKRPA
Pomoc ofiarom przemocy: poradnictwo, informacja o przysługujących prawach, innych instytucjach – schroniska dla ofiar przemocy, itp.	działania ciągle	GOPS Iwanowice Punkt Informacji, Wsparcia i Pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie
Monitorowanie sytuacji rodziny, kontakt z rodziną	działania ciągle	GOPS Iwanowice Zespół Interdyscyplinarny

VIII. MONITORING I EWALUACJA

W systemie wdrażania oraz monitorowania i ewaluacji Programu przyjęto następującą metodę analizy skuteczności i efektywności podejmowanych działań. Kierownik GOPS będzie co roku przedkładał Radzie Gminy Iwanowice sprawozdanie z działalności OPS, w którym ujęte zostaną działania z zakresu realizacji Programu. Realizacja Programu będzie systematycznie monitorowana. Monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących. Uzyskane informacje pozwolą na planowanie działań, aktualizację, rozwijanie programu w przyszłości. Monitorowanie programu będzie prowadzone przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Iwanowicach na podstawie informacji uzyskanych od realizatorów Programu.

Przy ocenie programu będą brane pod uwagę następujące wskaźniki:

1. Liczba osób/rodzin objętych pomocą.
2. Liczba osób przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Działania profilaktyczne w placówkach oświatowych.
4. Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych.
5. Liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty”.
6. Liczba ofiar przemocy w rodzinie.
7. Liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie.

IX. ADRESACI

- Ofiary przemocy
- Rodziny i osoby dotknięte zjawiskiem przemocy
- Przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami dotkniętymi zjawiskiem przemocy (np. pedagodzy, nauczyciele, psychologowie, pracownicy socjalni, kuratorzy społeczni, policjanci, terapeuci, pracownicy ochrony zdrowia, duchowni, etc.)
- Przedstawiciele lokalnych władz samorządowych (radni, sołtysi).

X. REALIZATORZY – podmioty działające w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Iwanowice

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Iwanowicach
- Komisariat Policji w Skale
- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Ochrona Zdrowia
- Placówki oświatowe na terenie Gminy Iwanowice.

XI. SPODZIEWANE EFEKTY

Zakłada się, że wytyczone cele i realizowane zadania w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom i rodzinom zagrożonym i dotkniętym przemocą w rodzinie. Spodziewanymi efektami są:

1. Interdyscyplinarna, kompleksowa pomoc osobom, rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy.
2. Pełniejsza diagnoza i monitoring zjawiska przemocy w rodzinie.
3. Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagającym ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.
4. Profesjonalizacja działań instytucji i służb zajmujących się zjawiskiem przemocy.
5. Zwiększenie skuteczności działań oraz dostępności instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
6. Podniesienie wiedzy i świadomości społeczności lokalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz postępowania w sytuacji zaistnienia problemu.
7. Zmiana postaw społecznych i uwrażliwienie na problem przemocy w rodzinie.

XII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1. Środki własne budżetu Gminy Iwanowice.
2. Budżet Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działającej przy Urzędzie Gminy w Iwanowicach.
3. Budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Iwanowicach.
4. Dotacja z budżetu państwa i inne środki zewnętrzne.